

ארכיזו
רשות יוחנן
ל. 38

רמחה - י. יפה

ר' בטבת תש"ב
4 בינואר 1952.

163.00

התקופה:

ליום הסלווסים לסתות של סרה פרטנץ ז"ל

זכרוןות מבית הוריה

- סדאל

- אביה

- עדת ל.

- מתייהו

לדסותה של סרה

לסול החדרון

לזכר חברה

ליום השלישי לסתורת של שרה פופרגץ ז"ל -
של ביל"ם ג' ב' בטבת תש"ב.

זכרונות מבית חורייה.

שרה נולדה וחונכה בבית יהודי, מהטער הביבוני, בעיר קולומיה שבגליציה. האב, בהיותו חסיד וירא-טיטים שקד על חינוכם הדתי הקדזי של ילדיו. לסתורות זהה נפרצה חנות החינוך שלו ע"ז רוחות הקידמה וההשכלה שנשבו בימייהם ההם ברחוב היהודי וההורים נאלכו להשלים ולהיכנע לילדיהם המתפרדים.

טלחת 1914 הרים, לספר שניים, את החיים של משפחתנו. האבא נלקח לצבא האוסטרי והאמא, עם ארבעת ילדי, נגיפה עם זרם הפליטים שהתרחק מולדת-הקטל ובגד בכיוון בוהמיה. בנדידה הזאת הייתה שרה בגיל 10-11 ובתור בת "גדולה" הופקדה לשומר על אחיה הקטן, בן השנתיים. צורבי, שהיה רבילה לספר לי, כי בעת הטלטולים, ברגל ובעגלות, מעידרת לעיריה, היא איבדה את סיירת הפליטים ונשארה עם אחיה הצעיר ללא אובל ולא קוורת-גע. הם הגיעו את הלילה מתחת גשר ולמחרט פצאו, בדרך נס, את המשפה הסבולה. הורות לסתורות ורגש האחריות והאהבה שפעם בה. כבר אז, בשחר יולדותה, ביצת', אני, אחיה הקטן, סבדון.

עם תום המלחמה היה צורך לנקט מדרש את חלקי המשפחה הפזרים, לבנות את ביתה ולדאוג לסתור-לחמה שנשבר. לאט-לאט שיקטנו את ביתנו, ושוב נסגר האור ותחמימות של חיי משפחה יהודית על שבתויה וחגיה, שבחותיה ויגבורותיה.

התעוררות הציונית שהזיפה את הרחוב היהודי עם פרטום הצהרת בלפור חדרה גם אל תוך ביתנו והביאה את הילדיים אל טורות תבוזות הנזוער החלוציות שנתארגנו וקסר בימים ההם. עליהם האחדות הביבירה לארץ-ישראל היותם מאורע סכרייע בח'י הספחה שלגנו, סקרע אשגב לעולם הרחב ויצא את הקשר הח'י עם ארץ-ישראל והרעיון הציוני. שרה האנפיה לקבוצת הבוגרים של גורדוניה ובשנים הסעות שהשתרעה אליה, הייתה פזעת בטרז רב בין הבוער. בתוך התבואה הייתה סופעת חיים, משתפת במושבות ובטיולים הקשיים ביוטך, אהבה על החברה, שתמידה עם רבים. כעבוד כמה שנים, היא שרדת בח'י הביזון של העיירה הגלותית, טליתה מאחוריה גורה את התווים הזעיר-בוגרבוי של מטה-ט שפחה וועל הארץ. סיום סדרה על אדמות הארץ הזו, היא עברה בעבודות קשות ואחרי תקופה קצרה היא מצאה את דרכה לקבוצת רמת-ירחנן. בפגישותינו הקצרות והמעטות עם שרה הארץ, לטלי, מתה, שהיא היכתה סורס בח'י הקבוצה, ספחה בהישגיה וראבה את דאגותיה. נתקשרה בעבודות אהבה עסוקים לסתורות, חברה, בנותיה ורצחת, - מה שאוד לצתה - לתיבות. כבר בימי סחלהת הקשיים, בידעה מה מורל אפוי לה, לא טעתה מילת צער או תלונה. תפיל אספה את שארית כוחה לפגיעה נוספת, לטיפול חדש וركמה תוכניות על נסיונות וביקורים.

לא ידענו, מה קשה היא התחלה-המקבנת בקרבה, ועל כן, גראה לי, כי הטוות בא עליה בחתף וכפת קשה להשלים עם טר הגורל.
שפטאל.

המספר, 31 בדצמבר 1951.

לדמotaה של שרה . (ליום השלישי)

שנים הכרבו לבנו את שרה בפטותה, חרייזותה הרבה, מסירותה לקבוצה
ולבגי המשפחה, רצוניה ובן גם יכלה הרבה להבות סבל פרט, בגדור ובקון,
בחזי יום יום; אבל, כלל וכלל לא הכרבו את אותה הדוטה, כפי שהתגלתה
לפנינו בחרשי חייה האחוריים. —
ומסתה על שרה זאת, יש לנו צורך לספר כאן.

חדרים ושבועות רבים, התהלך שרה ביבינו, חドורה ידיעת ברורה,
שאין תרופה למחלה האבועה ונשאר לה רק לחבות לטמות, סבוא יבא באחד
הימים הקרובים.
ובאיזה שקט, באיזה כה נפשי בלתי מצוי, ידעה שרה לשאת את סבלה ויסוריה
אליה!
הסודלים אנו, הבריאים, לחוש ולהבין, הלא בפה כזו, אדם חי, המכח
למוחו יום זום?
ובאותו זמן, כ"כ הרבה כה חלום ערד היה בה. מה ידעה להבות סבל דבר,
שברם לה הנאה ושמחה. אין לך את הכח הנפשי זהה, לא להתרעם אף פעם,
לא להכבד ולתיריד גם את האדומים הקרובים אליה ביותר, לא להאשים במשהו
את אף אחד, כרגע במצבים דואים כאלה?

להיפך, תסיד ידעה לאיזין את הדאגה ואת הטבול סטודישים לה, בהכרת תודה
ובהרגשת ספוק.
וזאת יסודית האיזומים ידעה לשאת בעזמה פגימה, לבסוף כל הכחנות, שאחרים
לא ידעו ולא יסכלו בכללה. אין שאה את כוחות הנפש אלה?
באיזה שקט, ידעה ערבית, עד ימיה האחוריים טפש, להחליק את סטת יסודיה,
לרדת בכוחות האחוריים טמתה, להתלבש באופן מסודר, וליצר בחדר אוירה
בעיטה וטרבה, אותן השעות כשהבוגרות באו לבנות בחלון, — كانوا לא קרה דבר
והכל מתחנה באופן נורטלי ורגעיל.

בעדריות רכה וביחד עם זה בכח רב, ידעה לדחות כל פגוק ובכל טبول
מיוחר עד ימיה האחוריים טפש. אף פעם לא התאוננה, גם בפבי האיס הקרוב
לה ביותר, על כאביה ויסודיה הגופניים והנפשיים גם יחד. ובשעות הלילית,
לא התאוננה על בדידותה ולא הציעה לו לשנות את טענות העבורה, בחתחס עם
פצחה ולחקל כזו על בדידות הלילה — השעות הקשות ביותר בלילה אצל כל חולת.

ובסתה אגבנו הגן אכזריים, לא פעם, במצבים סמויים. בפטות כזו,
ובగדל גוף בזיה, ידעה שרה לשאת את בורל חייה עד יומת האחראן.
וכו庵 מסדר הלב, ודו庵ת טאר הנפש, לאנשיים שהיו קרובים לשרה, לפחות קצת
ידענו להקל על נורלה זה הטר, לטה כה שט ידענו להבאים לה לשרה, את
ימיה הקדרים.

והנה הראתה לבוד שרה, שבם גורל כה אכזרי, אפשר לשאת בכח אבוש בלחתי
מצוי כזו ובכבוד כזו!

זאת זכרה טוור אתנו.

צבי,

ל ז כ ר ח ב ר ה .

סורכבים הם ביום חיינו הקבוצתיים. כתמי וערבי ערבאים חוטיה ויחם, חבר ואדם בתוכה, מסעפים זמגורגים. אז החברת הקטנה הס惆צת ועל היום, לבש החרים צורה ופטון פעים מספר, אם כי בישולותיה לא חלה תפורה וערכיה כפי שתגלו לא הותקו סקופם. הקבוצה - צמח לה בגפים להאלידיאת כבשה לה טלבים, ואילו האדם בתוכה - לא תסיד האור ילווה ולא תסיד יתחפש בחומרה, בין אותם כותלי בניין ויש וצינה שלכת פתאות, החל לובס חליפות, רוחות פרצחים וקוזלות חרישי אוזניים, ונראים לך קביזים בגדרותאות רעקבות הזמן טפיחים וסתמיים באחד. ברצעם כל כפ' שבסתת בסעתו סוסך במלכו הולך; הנה הוא עוד פועל באותו תלם, כך כפ' שבסתת בסעתו סאלין, עסל, בוטא את יומם הקטנות על שכטן נאותה הפסות, לדבר הפטון סאלין, הבן סרגיש אלין רגשי תורה. מסע שעוד לא פקו כל הערכים והמטלים עוד טרם רהו - אתה גרגע.

כזה הייתה שרה בתוכנו וכזה היה גם שיר חיית. לא הייתה היא בעלת ביב, בטליה - ומעשי דליה וنبيה בהגשת יום יום. אותו יום הקטנות אשר רביהם כה ברתעים מפגין ומקילים בו, ירעה היא לכבשו לעצמה, לטען חיית ולמען בולגר. באלם פגמי ובחדרת גורל משכה את טינה בעט, בשחיד בלטפה סטפלת בוגן ובחום ידיה מחליקה על האשכזב. באיזו רצינות עשתה בל שרות, כל סוג עבודה קלה בקשה, בפסטה ומכובדת ובכל טקדן שודה.

כ"י כל זה היה כה גדויל, כה טרבן, כה טרבן, וכי יחד עם זאת כה פסוט בשבייה, הרוי בזאת ידעה לאזריך את תורת הקבוצה כולה. לא ידעת שרה לשפץ חייה באסרי ספר, לא היה מוקומת בין אלה הנושאים חזון כTHONRA על שכם, אל כל טkom דאות וסעל בטה. היא ידעה לספס חורה כולה בטל ידיה ובטישת רגשות לבח, כאחת מאחוריה שחגה גדויל של רגשות, העוסקים עטלים בצעעה והטבושים את יומם הקטנות בפסטה.

17 שגה עטלה וילדה, כאביה יסחפה וברכה על ספעל חייה עד שכבהה. דען זה הנדר אשר האיר בתוכה, אשר לאזריך הלכה וטפבו שאבה עטוד ובכ' לעצמה. לא ארחק סטורי הגביגים אשר טicho ידיה על פבי הגבעה, מצאה סבצתה, הלכה לבלי שוב. שגה שבת יבלבבו הגביגים ויבשל הפרע. בכרכטים וסדרה יעד טקומה. אך עקבות עטלה אשר משairyת לא בטהרת יטחו.

יהי זכרה ברוךך.

מתתיתו.

ל מוֹל הַחֲדָלוֹן .

ושוב השטולל הפטות בתוכנו. ועומדים אנו בפנינו חסרי ארגזים, ובאזורת־יד לסול החידלון, לסול התהום.

עוד סרגע הולדו נברא האדם עם מאוריים עזים, עם פזון לחזים. וכך יבדל לאיש, תסיד עם תשוקות וביסופים. כי עלבריהם חייו בסערה ומי־בשלזה יותר, אך הכל מטרוצצים שואפים לקיום, לשער. תכניות לאלפים, ונהגה בכת אחת משתקק, נדם לכל זאת בפנוי הצעח...

לכל אדם ישנה שעה בה הוא מתבלח; אם בגבורתו ואם בחולשתו, שרת אשר היהת שותקת ביזטר, באילו בלתי טורגת, התגלחת בגבירותה בחודשים האחוריוגים לחיה. בסקט וגבורה קבלה את גורלה. ירעה יפה את צב בריאותה, אך לא התאורגה, לא העמידה את עצמה כטו שזקוק לרוחמים. כאשר הייתה נבנמת לפעמים אליה, היהת תפיד סודית, שתדרلت לא לחדר. הסתגחת הרגילה. לרוב מצחיה קורת, מקריאה לילדתה הקטנה זאך שתלוazzת לפעמים. חזטן לי להכיר את סרה טרובי בעבודת, דיקנית תפיד, לטרות חולשתה שתדרلت לא לפגר בשעות עבודה, ולהיפך, שופרת על בר סבל. טשרט לב, אופרט את דבריה במיסרים ובלתי עקיפים.

לרבים בתוכנו לא הייתה סוכרת הרבת. לא כל אחד טוורה וסתבלט, אך לא זה הקובי מהשוכב. רבים יזודעים את המאט שלת בעבודת, גם בתקופות קשות של בריאות. וככה להפרך מהחיים, טאנזים קרובים, מילודות, בכיה לשאת בשקט טבי לחתongan טבי להכביר על הסובבים ולקלל את הדין... סעטים טרגיים זואת.

קשה ואיין בטה לנחים את המספרת. את הילדות הרבות. החיים עצם הם גם המרפא. כאן קוראים אדם — ובכאן זורחת הסטס ובאיילן לא קרה דמל. מורייקים שרות, צרים פרחים תקופות שנה עם בונני הגורגים, דופק העבודת ותנודות גדלות וקטנות. באזלת היד בפנוי החידלון...